

Samlet saksframstilling

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Utvalg Plan og Miljø	89/21	05.05.2021
Formannskapet	56/21	06.05.2021
Kommunestyret	48/21	20.05.2021

Kommunedelplan for naturmangfold - 2.gangsbehandling av planprogram

Vedtak i Kommunestyret - 20.05.2021

I medhold av plan- og bygningslovens § 11-13 vedtas planprogram for kommunedelplan for naturmangfold datert 21.04.2021.

Behandling i Kommunestyret - 20.05.2021

Formannskapets innstilling enstemmig vedtatt.

Innstilling i Formannskapet - 06.05.2021

I medhold av plan- og bygningslovens § 11-13 vedtas planprogram for kommunedelplan for naturmangfold datert 21.04.2021.

Behandling i Formannskapet - 06.05.2021

Kommunedirektørens forslag til innstilling enstemmig vedtatt.

Uttalelse i Utvalg Plan og Miljø - 05.05.2021

I medhold av plan- og bygningslovens § 11-13 vedtas planprogram for kommunedelplan for naturmangfold datert 21.04.2021.

Behandling i Utvalg Plan og Miljø - 05.05.2021

Kommunedirektørens forslag til innstilling enstemmig vedtatt.

Kommunedirektørens forslag til vedtak

I medhold av plan- og bygningslovens § 11-13 vedtas planprogram for kommunedelplan for naturmangfold datert 21.04.2021.

Vedlegg

Planprogram for kommunedelplan for naturmangfold (2021.04.21)
Uttalelse Statens vegvesen (08.02.2021)
Uttalelse Forsvarsbygg (09.02.2021)
Uttalelse Sametinget (12.02.2021)
Uttalelse Trøndelag fylkeskommune (18.02.2021)
Uttalelse Direktoratet for mineralforvaltning (22.02.2021)
Uttalelse Statsforvalteren i Trøndelag (17.03.2021)
Uttalelse Forum for natur og friluftsliv (22.03.2021)
Uttalelse Saanti sijte (Essand reinbeitedistrikt) (05.04.2021)
Samlet saksframstilling (28.01.2021) - Kommunedelplan for naturmangfold -
Planprogram_1.gang

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Planprogram_1.gang (07.01.2021)

Sammendrag

Kommunen har satt i gang et arbeid med kommunedelplan for naturmangfold (KDP NM) basert på kommunal planstrategi 2019-2023 og mål i kommuneplanens samfunnsdel 2020-2032. Det har blitt varslet oppstart av planarbeid, og med varslet fulgte et forslag til planprogram for KDP NM. Kommunedirektøren har deretter vurdert innkomne uttalelser. Saken blir nå lagt fram for politisk behandling for endelig vedtak av planprogram.

Saksopplysninger

BAKGRUNN

I kommuneplanens samfunnsdel 2020-2032 er det et stadfestet mål om at kommunen skal være en foregangskommune innen klima- og miljøtiltak. Det er nedfelt strategier for å nå dette målet med tanke på naturmangfold, og de er som følger:

- Stjørdal kommune skal ha en bærekraftig forvaltning av natur og naturmangfold.
- Uberørt natur, store sammenhengende naturområder og økologiske korridorer skal bevares.

Videre er det i kommunal planstrategi 2019 – 2023 planlagt en plan for biologisk mangfold.

En kommunedelplan for naturmangfold vil være en plan for biologisk mangfold og følge opp mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel. Miljødirektoratet har gitt kommunen økonomiske midler til å utarbeide en slik kommunedelplan, med forutsetning om vedtak av selve planen i løpet av 2021.

Kommunedelplanen skal følge krav i plan- og bygningsloven, og dette innebærer blant annet at et planprogram må ligge til grunn for utarbeidelsen av kommunedelplanen. Et planprogram skal angi formålet med planen, fastsette rammer for planarbeidet og gjøre det mulig for myndigheter og berørte parter å komme med innspill tidlig i planprosessen.

POLITISK BEHANDLING

Forslag til planprogram har blitt behandlet av flere politiske utvalg (tabell 1). I samtlige behandlinger var det enstemmighet om at forslaget skulle bli sendt på høring og lagt ut til offentlig ettersyn, samtidig med varsel om oppstart av planarbeid.

Tabell 1: Politisk behandling av forslag til planprogram for kommunedelplan for naturmangfold.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Ungdomsrådet	3/21	18.01.2021
Utvalg kultur og levekår	3/21	19.01.2021
Utvalg plan og miljø	13/21	20.01.2021
Formannskapet	8/21	21.01.2021
Kommunestyret	8/21	28.01.2021

HØRINGSUTTALELSER

Planforslaget har vært på høring og utlagt til offentlig ettersyn i perioden 24.02.-19.03.2021. Totalt er det mottatt åtte uttalelser, inkludert noen etter høringsfristen i henhold til avtale med saksbehandler. Alle uttalelsene ligger vedlagt saken. Kort oppsummert er det en positiv oppslutning til at kommunen har satt i gang med en utarbeidelse av kommunedelplan for naturmangfold. Forum for natur og friluftsliv har gitt den mest omfattende uttalelsen, hvor spesielt en mer konkret og juridisk bindende plan er hovedbudskapet. Hovedtrekkene i uttalelsene er oppsummert nedenfor med kommunedirektørens kommentarer.

1. Statens vegvesen (08.02.2021)

- 1.1 Statens vegvesen har ingen merknader til forslaget til planprogram eller varsel om oppstart av planarbeid.

Kommunedirektørens kommentar

- 1.1 Uttalelsen er tatt til orientering.

2. Forsvarsbygg (09.02.2021)

- 2.1 Forsvarsbygg har ingen merknader til planprogrammet for kommunedelplan naturmangfold, men vi ber med utgangspunkt i at Forsvaret har betydelige kapasiteter i kommunen om å bli involvert tidlig i arbeidet hvis forslaget til kartlegging og utvelgelse av viktig naturområder berører Forsvarets eiendommer eller interesser.

Kommunedirektørens kommentar

- 2.1 Uttalelsen er tatt til orientering.

3. Sametinget (12.02.2021)

- 3.1 Sametinget ber om at kommunen tar grep for å involvere samiske interesser i planprosessen. Sametinget anmoder også kommunen om å få fram tradisjonell samisk kunnskap om naturmangfold gjennom planprosessen.

Kommunedirektørens kommentar

- 3.1 De respektive reinbeitedistriktene i kommunen har fått varsel om oppstart av planarbeid med kommunedelplan for naturmangfold samt forslag til planprogram for den nevnte planen.

4. Trøndelag fylkeskommune (18.02.2021)

- 4.1 Vi vil gi ros til Stjørdal kommune for oppstart av arbeid med denne kommunedelplanen. Det er relativt få kommuner som så langt har utarbeidet en slik plan. Stjørdal kommune vil derfor kunne vise vei for en bærekraftig forvaltning av naturmangfold gjennom utarbeidelse av et slikt viktig verktøy og en god oppfølging av planen.
- 4.2 Regional plan for arealbruk er nå under utarbeidelse. Planen omfatter bl.a. anbefalinger om hvordan naturmangfold bør ivaretas i arealplaner. Vi anbefaler derfor kommunen å se nærmere på anbefalingene i denne planen når den blir sendt på høring og vurdere om dette er aktuelle hensyn å innarbeide i kommunedelplanen for naturmangfold.

Kommunedirektørens kommentar

- 4.1 Uttalelsen er tatt til orientering.
- 4.2 Dersom fremdriften til kommunedelplan for naturmangfold tillater det, vil innholdet i Regional plan for arealbruk bli vurdert med tanke på relevans.

5. Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) (22.02.2021)

- 5.1 DMF har ingen merknader til at Stjørdal kommune utarbeider en kommunedelplan for naturmangfold.

Kommunedirektørens kommentar

- 5.1 Uttalelsen er tatt til orientering.

6. Statsforvalteren i Trøndelag (17.03.2021)

- 6.1 Det er bra at kommunedelplanen også vil ta for seg områder og naturtyper av lokal verdi i tillegg til de av regional og nasjonal verdi. Vi anbefaler også at fremmede arter kartlegges, spesielt i sammenheng med områder hvor det finnes truede og sårbare arter.
- 6.2 Det bør gjøres en gjennomgang av hvilke vannforekomster (elver og bekker) som er lukket med en vurdering av mulighetene for å få dem åpnet igjen. Eller om det finnes bekker eller elver uten tilstrekkelig sidevegetasjon til å opprettholde kantvegetasjonens økologiske og stabiliserende funksjon. Dette er viktig både for naturmangfold, vannkvalitet og sikkerhet mot flom.

Kommunedirektørens kommentar

- 6.1 Fremmede arter er et tema som skal inngå i kommunedelplanen for naturmangfold.
- 6.2 Oppfølging av vannforekomster med tanke på åpning og kantvegetasjon er tema som det er naturlig å følge opp gjennom handlingsplanen.

7. Forum for natur og friluftsliv (FNF) (22.03.2021)

- 7.1 Det er svært positivt at Stjørdal kommune har søkt og fått innvilget økonomisk støtte fra Miljødirektoratet til å utarbeide en kommunedelplan for naturmangfold. Vi registrerer at støtten betinger at planen er vedtatt i løpet av dette året. Vi mener dette tidspresset ikke må redusere ambisjonene og kvaliteten på planen. Vi oppfordrer kommuneadministrasjonen til å styrke personalressurser i skrive- og utredningsprosessen (mai-sept) slik at planforslaget blir utfyllende og bra.
- 7.2 Vårt viktigste anliggende er: Planen må utformes slik at den gir en effekt. Vi mener hovedmålsettingen "...ta vare på naturen i Stjørdal..." er for generell.

Kommunens mål om å være en foregangskommune innen klima- og miljøtiltak samt strategiene nedfelt i kommuneplanens samfunnsdel bør konkretiseres i kommunedelplanen for naturmangfold. For eksempel:

- Hva vil det si å være «en foregangskommune»? Vi mener at da bør kommunen være blant de ti beste i landet. Hvordan måler vi det? Hvilke statistikker skal vi bedømme ut fra? Dette bør planen tallfeste og kontroll av måloppnåelse bør inngå i handlingsdelen.
- Hva vil det si å “ha en bærekraftig naturforvaltning”? Kan intakt natur da bygges ned? Er det greit å bygge ned “vanlig” natur eller menneskepåvirket natur, mens vi skal ta ekstra godt vare på de verdifulle naturtypene? Skal kommunen kreve restaurering eller tekniske tiltak som kompensasjon? Hva tenker kommunen om fortetting og gjenbruk av arealer fremfor nedbygging av natur? Vi mener at en bærekraftig naturforvaltning fordrer arealnøytralitet.

Vi mener det er for lite ambisiøst at planen skal “gi viktige innspill til kommuneplanens arealdel”. Vi vet at endret arealbruk er den største trusselen mot naturmangfoldet (FNs naturpanel). Vi mener det bør stå: “Planen skal utdype mål og strategier i kommuneplanens samfunnsdel, og legge føringer for kommuneplanens arealdel slik at tapet av naturmangfold stanses.”

- 7.3 Dessverre går mange naturverdier tapt som følge av private planforslag og deretter endret arealbruk. Vi forventer at kommunen tar ansvar for alle områdene med verdifull natur. I kjølvannet av denne planen bør kommunen ta et initiativ ovenfor Miljødirektoratet for å få vernet de viktigste områdene etter Naturmangfoldloven. En slik prosess kan ta flere år og det er da viktig at kommunen også bruker sitt eget virkemiddel og regulere områder med naturverdier i hensynssoner i sine egne arealplaner.
- 7.4 Vi mener også at planen bør utformes slik at den blir lest. Den må være lettfattelig og konkret med gode relevante bilder fra Stjørdal. Vi viser til Haugesund sin plan for naturmangfold som vi mener er en forbilledlig plan på den måten.
- 7.5 Dersom en skal få en god forankring er det viktig med en bred medvirkning. Tidspresset gjør at det vil være vanskelig å få til i praksis. Vi tilbyr likevel vår kompetanse i arbeidet og oppfordrer dere til å ta kontakt med oss i FNF, så vil vi formidle kontakt til rette person i våre tilknyttede foreninger.
- 7.6 Vi savner et kapittel i planprogrammet over hvilke tema som skal drøftes i planen. Vi mener planen for Stjørdal bør berøre disse 28 temaene (se alle temaene i selve uttalelsen).
- 7.7 Her er en liste over områder og lokaliteter som vi mener er viktige å ivareta (se hele listen i selve uttalelsen).
- 7.8 Ifm. med kommunens handlingsdel mener vi at kommunen da bør:
- Vedta at kommunen skal være arealnøytral (netto null tap av natur).
 - Innføre et kommunalt arealregnskap som revideres årlig.
 - Kreve realistisk og kunnskapsbasert CO2-regnskap for alle planforslag som medfører arealendringer.
 - Full stans i nedbygging av myr.
 - Innføre økologisk kompensasjon slik at alt tap av naturmangfold må

- utbygger kompensere innenfor eller utenfor planområdet.
- Kommunen bør ta en mer aktiv rolle i å få viktige naturtyper vernet gjennom Naturmangfoldloven som naturreservat eller landskapsvernområder.
- Kommunen må ta ansvar for alle områder med verdifull natur gjennom å regulere områder med naturverdier i hensynssoner.

Ifm. med kommunens handlingsdel har vi følgende innspill vedrørende kartlegging:

- Vi mener det bør kartlegges der arealpresset er stort, slik som rundt sentrum av Stjørdal, Lånke, Hegra og Skatval. Alle områdene som utbyggere har foreslått omdisponert i forbindelse med kommuneplanens arealdel må selvfølgelig også kartlegges.
- Myrene bør dybdemåles slik at karbonlageret vi har i disse er tallfestet.

Ifm. med kommunens handlingsdel har vi følgende innspill vedrørende skjøtsel:

- Kartlagte verdifulle kulturmarkstyper og prioriterte kulturlandskap finnes i naturbase og i portalen for økologisk grunnkart. Vi anbefaler kommune å bruke denne kunnskapen når dere skal prioritere tiltakene.
- Våre foreslåtte skjøtselstiltak knyttet til enkelte områder bør inn som enkelte punkter i handlingsplanen.
- Det bør lages en oversikt over alle områder som er aktuelle for restaurering og de høyest prioriterte bør inn i handlingsplanen. Vi anbefaler særlig fokus på myr, våtmarker og bekker.

Ifm. med kommunens handlingsdel har vi følgende innspill vedrørende informasjon og engasjement:

- Det bør rapporteres årlig til kommunestyret hva som er utført av handlingsplanen inneværende år og melde inn ressursbehov for kommende år i forbindelse med den årlige budsjettprosessen.
- Det bør søkes om ekstern finansiering av tiltak i handlingsplanen.

Videre:

- I forbindelse med høring av planen og i forbindelse med publisering av vedtatt plan, bør innbyggerne oppfordres til artsjakt: Få med befolkningen til å legge inn funn i Artsobservasjoner.

Kommunedirektørens kommentar

- 7.1 Som det fremgår av forslaget til planprogram vil KDP NM bestå av en tematisk del (kunnskapsdel) og en handlingsdel. I første rekke handler det altså nå om å skaffe en god oversikt over eksisterende kunnskap om naturen i kommunen og ut fra dette konkretisere tiltak i handlingsplanen. Kommunen har inngått en avtale med eksterne ressurser for å bistå i utarbeidelsen av KDP NM. For øvrig skal handlingsdelen revideres hyppigere enn den tematiske delen. Dette sikrer at aktuelle tiltak settes på dagsorden oftere, kvaliteten på tiltakene blir bedre grunnet mer kunnskap og gjør det lettere å prioritere hvilke tiltak som bør gjennomføres. Denne arbeidsmåten reduserer derfor behovet for at alle tiltak skal inkluderes i KDP NM som nå blir utarbeidet.
- 7.2 I et samfunn er det mange interessekonflikter, og det er viktig at det ved juridiske bindinger blir gjort en helhetlig vurdering av hensynet til mange tema. Kommuneplanens arealdel (KPA) er den planen i kommunen som sikrer juridiske

bindinger for arealbruk, og i arbeidet med rullering av KPA blir det gjort en slik helhetlig vurdering. KDP NM skal danne et kunnskapsgrunnlag som skal ligge til grunn for og på den måten gi viktige innspill til KPA. I praksis så innebærer dette at KDP NM vil kunne gi føringer for KPA, og at KPA kan sikre juridiske bindinger av det som fremkommer gjennom KDP NM. For øvrig står det i forslaget til planprogram at «Kommunedelplanen er ikke juridisk bindende, men vil kunne gi føringer.»

FNF har et godt poeng når det mener at «Kommunens mål om å være en foregangskommune innen klima- og miljøtiltak samt strategiene nedfelt i kommuneplanens samfunnsdel bør konkretiseres i kommunedelplanen for naturmangfold.» For at kommunen skal kunne gjøre en slik konkretisering er det imidlertid viktig å vite hva utgangspunktet er. Kommunedelplanen skal nå i første omgang gi en god oversikt over eksisterende kunnskap om naturen i kommunen og ha en jevnlig rullerende handlingsplan. Denne arbeidsmetodikken sikrer at kommunen får et godt kunnskapsgrunnlag som gjennom modning og eventuelt ytterligere tiltak, eksempelvis mer kartlegging, vil resultere i en vurdering av hvordan kommunens nevnte mål og strategier skal konkretiseres.

I forslaget til planprogram står hovedmålsettingen formulert slik: «Hovedmålsettingen med planen er å ta vare på naturen i Stjørdal gjennom bærekraftig forvaltning.» Kommunedirektøren forstår det slik at FNF mener at målet bør være å stanse tapet av naturmangfold. Å ta vare på naturen innebærer både å bevare det som finnes i dag og utvikle naturverdiene, noe som indirekte innebærer at tap av naturmangfold blir stanset.

- 7.3 Vern av områder er et punkt til oppfølging gjennom planens handlingsdel.
- 7.4 Det er et mål at planen både skal bli leser- og brukervennlig, og relevante bilder vil derfor bli brukt.
- 7.5 Kommunen takker for FNFs ønske om å bidra til å formidle kontakt til relevante organisasjoner. Kommunen vil samtidig påpeke at gjennom høring har alle mulighet til å medvirke til planen, i første omgang gjennom høring av forslag til planprogram og deretter høring i forbindelse med selve planforslaget. Alle har gjennom høring av planprogrammet blitt bedt om å gi en uttalelse til hvordan de ønsker å medvirke til planen. Blant annet basert på innkomne uttalelser vil kommunen vurdere i hvilken grad og form et ytterligere medvirkningsarbeid vil foregå.
- 7.6 Som det fremgår av forslaget til planprogram vil KDP NM bestå av en tematisk del (kunnskapsdel) og en handlingsdel. I første rekke handler det altså nå om å skaffe en god oversikt over eksisterende kunnskap om naturen i kommunen og ut fra dette konkretisere tiltak i handlingsplanen. Å ha en liste over tema skal inngå i planen nå er derfor lite formålstjenlig på nåværende tidspunkt. Listen som forumet viser til gir imidlertid gode tips til hva som kan være viktig å vurdere i det fremtidige arbeidet med handlingsplanen. Samtidig ønsker kommunedirektøren å presisere at en del av disse temaene naturlig inngår i det arbeidet som gjøres nå, blant annet rødlistede arter og fremmede arter.
- 7.7 Takk for et godt innspill til områder og lokaliteter som dere mener er viktige å ivareta. Dette er noe som vil bli vurdert både i arbeidet med KDP NM nå i år og i

fremtiden.

- 7.8 Takk for mange gode innspill i forbindelse med handlingsplanen og høring av fremtidig planforslag. Innspillene vil bli vurdert, både i arbeidet med KDP NM nå i år og i fremtiden. For øvrig er det noen av innspillene som hører hjemme i andre planer, eksempelvis kommuneplanens arealdel og klimaplanen.

8. Saanti sijte (Essand reinbeitedistrikt) (05.04.2021)

- 8.1 Essand reinbeitedistrikt omfatter store deler av Stjørdal kommune, og arealene i kommunen representerer både viktige beiteområder for reinen året gjennom samt kalvingsområder. Reindriften har for lengst nådd tålegrensen når det gjelder inngrep og forstyrrelser i beitelandet. Heriblant nevnes neddemming av betydelige beitearealer, vegnettverk, hyttefelt og turisme. Det er på grensen til at det er bærekraftig, og det går sterkt utover livskvaliteten til reinen. Skal reindriften også i fremtiden ha muligheter for å drive på en bærekraftig måte slik at vi kan opprettholde og videreføre vår kultur og vårt språk, må fragmenteringen av våre beiteområder stagneres betydelig. De beitearealer som er igjen må forbli uberørt og vernet mot inngrep. Derfor er det meget viktig at Stjørdal kommune i alle sine planer, i høringssaker og i alle sammenhenger er sitt ansvar bevist i sine saksbehandlingsregler og at de i tillegg er forpliktet av Grunnloven § 108, nasjonale føringer og internasjonale konvensjoner til å ta hensyn til den samiske reindriften når det gjelder bruken av utmarka.
- 8.2 Saanti sijte er enig med hovedmålsettingen med planen at det er å ta vare på naturen i Stjørdal gjennom bærekraftig forvaltning. Saanti sijte er også enig i strategiene for å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel for 2020 – 2032, der Stjørdal kommune skal være en foregangskommune innen klima og miljøtiltak.
- Stjørdal kommune skal ha en bærekraftig forvaltning av natur og naturmangfold.
 - Uberørt natur, store sammenhengende naturområder og økologiske korridorer skal bevares.

Kommunedirektørens kommentar

- 8.1 Essand reinbeitedistrikt peker på flere forhold som er utfordrende for reinen og reinbeitedistriktet. Dette er forhold som også representerer en trussel mot natur i sin helhet. Gjennom kommunedelfplanen for naturmangfold vil kommunen etterstrebe å ta vare på utmarka i kommunen og gi viktige innspill til kommuneplanens arealdel, hvilket vil kunne være positivt for reinen, reinbeitedistriktet og samisk kultur for øvrig. Mye av det som står i uttalelsen er også relevant for andre planer i kommunen, eksempelvis grønnsstrukturplanen som er under utarbeidelse nå.
- 8.2 Uttalelsen er tatt til orientering.

ENDRINGER ETTER HØRINGSRUNDE

Foruten kosmetiske endringer har ikke planprogrammet blitt endret etter høringsrunden.

Vurdering

Innkomne høringsuttalelser har blitt gjennomgått og vurdert. Kommunedirektørens kommentarer til disse følger under hver gjennomgang av høringsuttalelsene.

Kommunedirektøren mener at kommunedelplanen for naturmangfold kan bli utarbeidet basert på planprogrammet slik det forelå før høring.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at planprogram for kommunedelplan for naturmangfold datert 21.04.2021 blir vedtatt.